

Gemeentelijk Rioleringsplan Noordenveld

planperiode 2005 t/m 2009

Zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 22 juni 2006

Definitief

Gemeente Noordenveld
Postbus 109
9300 AC RODEN

Grontmij Nederland bv, locatie Assen
Assen, 10 februari 2006

Verantwoording

Titel : Gemeentelijk Rioleringsplan
Noordenveld

Projectnummer : 172281

Documentnummer : R05/172281

Aantal pagina's : 74

Revisie : 3

Datum : Assen, 10 februari 2006

Auteur(s) : ing. J. van der Meulen, ing. C.J. Pieneman

e-mail adres : cees.pieneman@grontmij.nl

Gecontroleerd : ing. C.J. Pieneman

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd : ing. C.J. Pieneman

Paraaf goedgekeurd :

Samenvatting

In dit GRP heeft de gemeente Noordenveld het rioleringsbeleid vastgelegd. Het plan betreft de periode 2005-2009 en geldt voor het gehele grondgebied van de gemeente. De provincie Drenthe, de waterschappen Noorderzijlvest en Reest en Wieden zijn bij het opstellen van het plan betrokken geweest.

Alle in dit plan genoemde bedragen zijn op prijspeil 1-1-2005, inclusief alle toeslagen, tenzij anders vermeld. Alle uitgaven en kosten zijn in euro's en exclusief 19% BTW, tenzij anders vermeld. In de heffingsberekening is de BTW als aparte kostencomponent meegenomen.

Doelen rioleringszorg

De riolering dient doelen op het terrein van de volksgezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Daarom is een goede zorg noodzakelijk. Een doelmatige rioleringszorg wordt gekenmerkt door:

1. inzameling van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater;
2. inzameling van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;
3. transport van het ingezamelde water naar een daarvoor bestemd lozingspunt;
waarbij:
4. ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater worden voorkomen; en
5. geen overlast voor de omgeving wordt veroorzaakt (in de brede zin van het woord).

Verder gelden er een aantal voorwaarden voor een effectief rioleringsbeheer, waaronder voldoende inzicht in de te beheren riolering, te verwachten kosten en investeringen en afstemming van rioleringswerken met andere beheertaken.

Toetsing huidige situatie

Het te beheren rioolstelsel omvat 267 km vrijvervalriolering, 5 bergbezinkbasins, 51 grote gemalen, 176 km drukriolering met 593 minigemalen en 71 IBA's. De huidige vervangingswaarde bedraagt ruim € 108 miljoen (exclusief 19% BTW).

Voor het beheer van rioleringsgegevens wordt gebruik gemaakt van een beheerpakket. Het gegevensbeheer is voor 95% up-to-date. Om kwaliteit van het riool te bewaken worden regelmatig inspecties uitgevoerd. De resultaten van de inspecties worden gekoppeld met het rioolbeheerbestand zodat een goede inschatting kan worden gemaakt voor de te nemen maatregelen zoals reparatie of vervanging. Onderhoud en reiniging van het rioolstelsel is onderdeel van het planmatig beheer zoals dat al langere tijd in de gemeente wordt uitgevoerd.

Inmiddels zijn bijna alle ongezuiverde lozingen in het buitengebied opgeheven. Het overgrote deel van de percelen in het buitengebied heeft een aansluiting op het riool gekregen. 71 percelen zijn van een IBA voorzien. Hiermee is de doelstelling van het voorgaande GRP ruimschoots gehaald. Er zijn nog 20 woningen en het recreatieterrein De Natuurvrienden, die ongesaneerd lozen (stand per december 2005). Er vinden geen lozingen plaats in kwetsbaar gebied.

Op het gebied van de 'vuiluitworp' (het saneren van riooloverstorten) heeft de gemeente vordering gemaakt. De zgn. 'basisinspanning' is echter nog niet volledig gerealiseerd. Soms is direct al een verdergaande vuilreductie bereikt, het zgn. 'waterkwaliteitsspoor', zoals in Norg. De realisatie van de basisinspanning heeft vertraging opgelopen vanwege de organisatie van de werkzaamheden in relatie tot subsidieverlening, afstemming met overige werkzaamheden en personele capaciteit. Gerealiseerd zijn de randvoorziening bij Roden, Nietap, Norg en Peize en diverse interne aanpassingen in het stelsel van Roden/Nieuw-Roden.

De riolering moet bij een flinke regenbui de hoeveelheid regenwater ook goed kunnen verwerken zonder dat overlast optreedt. In veel gevallen zijn hiervoor maatregelen getroffen of in voorbereiding in combinatie met aanpassingen voor de basisinspanning. Bij Assumburg te Roden wordt regelmatig wateroverlast ervaren vanwege de verdiepte garages bij de woningen.

Nieuwe bestemmingsplannen zijn van gescheiden riolering voorzien. Hiermee wordt voorkomen dat het hemelwater onnodig met vuilwater wordt vermengd en naar de zuivering wordt afgevoerd.

Strategie

De laatste jaren is het belang van vasthouden van water in het eigen gebied meer op de voorgrond komen te staan. Inmiddels is dit ook ingebed in de regelgeving d.m.v. de watertoets. De gemeente zal het ingezette beleid voor het toepassen van gescheiden stelsels in nieuwbouwplannen voortzetten.

In het onderhavige plan wordt het beleid ten aanzien van het duurzaam omgaan met het aspect water eveneens doorgezet voor de bestaande riolering. Dit mede gelet op de invoering van de wet "Verbrede watertaken van gemeente". Deze wetgeving zal medio 2006 na verwachting worden ingevoerd.

Van de 20 percelen in het buitengebied worden 5 gesaneerd met een aansluiting op het riool. Het recreatieterrein 'De Natuurvrienden' krijgt eveneens een aansluiting op het riool. Dit vergt een investering van € 392.115,-. De aansluitingen worden in 2006 gerealiseerd. 6 perceeleigenaren gaan een eigen voorziening treffen. 15 eigenaren hebben aangegeven niet te willen participeren in het gemeentelijk initiatief. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het beëindigen van de ongezuiverde lozing. Voor deze 21 percelen zal door de gemeente bij Gedeputeerde Staten ontheffing van de zorgplicht worden aangevraagd.

Het onderzoek zal zich in deze planperiode richten op het voortzetten van het structurele kwaliteitsonderzoek van riolen. Enkele basisrioleringsplannen zijn aan actualisering toe. De onderzoekskosten in deze planperiode bedragen gemiddeld € 72.000,- per jaar.

De wijze waarop het onderhoud, reparaties, kolkenzuigen en reiniging van riolen en gemalen wordt uitgevoerd is structureel onderdeel van de begroting

en zal worden gecontinueerd op dezelfde wijze. De exploitatie van de riolering is berekend op gemiddeld ca. € 805.000,-- per jaar in deze planperiode. Het riool is op diverse plaatsen slecht en wordt daarom gerepareerd of vervangen. Daarnaast zijn sommige pompinstallaties aan vervanging toe. De investering voor vervanging van riolering, drukriolering en gemalen is geraamd op € 5.056.805,-- in deze planperiode. Voor de langere termijn wordt door de veroudering van het stelsel een toename van vervangingsinvesteringen verwacht.

Medio 2005 zijn de maatregelen voor de basisinspanning bij Een, Roden-zuid en Nieuw Roden in voorbereiding. Verder zijn nog aanvullende maatregelen nodig in Peize, Altena en Nietap, Peest, Langelo, Lieveren en Steenberg. Maatregelen bestaan uit afkoppelen, realisatie van bergbezinkvoorzieningen en het vergroten van berging in rioolstelsels. Verwacht wordt dat in 2006 alle stelsels aan de basisinspanning voldoen. De investering is bepaald op € 4.723.296,--.

Als de basisinspanning straks is afgerond, wil dat niet zeggen dat de gemeente dan ook 'klaar' is. Voor de korte termijn ligt er (nog) geen harde verplichting tot extra investeringen. Diverse ontwikkelingen geven aanleiding om wel degelijk rekening te houden met extra investeringen:

- a) het kabinetsbeleid dat gericht is op de 'ontvlechting' van vuilwater en hemelwater;
- b) de Europese Kaderrichtlijn water, Waterbeheer 21^e eeuw en het Nationaal Bestuursakkoord Water (inspelend op de verwachte klimaatverandering);
- c) beleid van het waterschap t.a.v. afkoppelen en het waterkwaliteitsspoor;
- d) de verwachte invoering van de 'verbrede rioolheffing', waardoor de kosten voor watertaken en grondwaterproblematiek uit de rioolheffing mogen worden gedekt.

De investering die voortvloeit uit de stedelijke wateropgave is geschat op € 720.000,-- in deze planperiode. In de periode 2010 t/m 2020 wordt een investering van € 7,7 miljoen voorzien t.b.v. afkoppelen van op het gemengde riool aangesloten schone oppervlakken en nog € 1.080.000,-- voor de stedelijke wateropgave. Voor de sanering van de waterbodems achter de overstorten is in de planperiode een bedrag opgenomen van totaal € 200.000,-- (verdeeld over 2007 en 2008). Voor het mee leggen van een rwa-riool t.b.v. het afkoppelen van afvoerend oppervlak is in de planperiode jaarlijks een bedrag van € 150.000,-- opgenomen. In totaal bedragen deze kosten, opgenomen onder de post milieumaatregelen voor de planperiode € 6.423.296,--

Uitgaven 2005-2009

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven de financiële consequenties van het in dit plan vastgelegde beleid. De afdeling Financiën zal deze uitgaven vervolgens vertalen naar de gemeentelijke begroting.

Tabel 1: Uitgaven 2005-2009 (excl. BTW, prijspeil 1-1-2005)

jaar	jaarlijks		investeringen		
	onderzoek	Exploitatie	vervanging	milieumaatr.	buitengebied
2005	48.000	794.050	825.354	222.000	0
2006	152.000	798.379	1.028.521	4.761.296	392.115
2007	60.000	798.640	1.907.973	400.000	0
2008	40.000	810.637	641.985	430.000	0
2009	60.000	822.634	652.972	430.000	0
Totalen	360.000	4.024.341	5.056.805	6.243.296	392.115

Kostendekking

Het rioolrecht in 2005 bedraagt € 171,34,--. Er zijn 2 varianten doorgerekend om het effect van het voorliggende plan inzichtelijk te maken. In variant 1 is het nieuwe beleid ten aanzien van duurzaam omgaan met water opgenomen. Variant 2 gaat uit van het huidige rioleringsbeleid.

Tijdens de uitwerking van het GRP zijn in overleg met het college van Burgemeester en Wethouders meerdere scenario's voor de stijging en de hoogte van het rioolrecht voor het bereiken van een kostendekkend rioolrecht, doorgerekend. Op basis van het definitief GRP Noordenveld d.d. 10 februari 2006 met bijbehorend raadsvoorstel is in de raadsvergadering van 22 juni 2006 besloten tot een jaarlijkse stijging van € 10,50 over een periode van 10 jaar. Hiermee wordt in 2015 een kostendekkend tarief bereikt van € 276,06 (prijspeil 2005), met de keuze voor het inzetten van een nieuw beleid ten aanzien van het duurzaam omgaan met water. In voorliggende rapportage wordt deze variant met de vastgestelde tariefstijging nader uitgewerkt. In tabel 2 zijn ter informatie naast de vastgestelde variant ook de overige varianten met scenario's opgenomen.

Tabel 2: varianten rioolrechtberekening

Variant	Stijgingsbedrag	Eindtarief	Wordt bereikt in
Incl. nieuw beleid	€ 13,25	€ 265,09	2010 (periode 5 jaar)
Incl. nieuw beleid	€ 10,50	€ 276,06	2015 (periode 10 jaar)
Huidig beleid	€ 13,25	€ 237,60	2010 (periode 5 jaar)
Huidig beleid	€ 7,35	€ 244,82	2015 (periode 10 jaar)

Het tarief valt hoger uit dan was voorzien in het voorgaande GRP. Dit wordt deels veroorzaakt door het wegvallen van de inkomsten uit de verfijningsregeling en door de gevolgen van het nieuwe beleid t.a.v. de watertaken.

Subsidies/bijdragen

Het waterschap Noorderzijlvest heeft een bijdrageregeling voor maatregelen die verder gaan dan de basisinspanning indien aan het ontvangende oppervlaktewater een verhoogde kwaliteitsdoelstelling is verbonden. Verder is een bijdrage mogelijk voor afkoppelprojecten en voor sanering van ongezuiverde lozingen in kwetsbaar gebied. Voor een aantal projecten in deze planperiode is subsidie verkregen, het gaat om een totaalbedrag van € 478.341,--.

Personele capaciteit

Voor de periode 2005/2006 zal aandacht moeten komen voor het probleem met de personele capaciteit op het vlak van voorbereiding en begeleiding van de uit te voeren milieumaatregelen om verdere vertraging bij de realisatie van maatregelen te voorkomen.

Communicatie met burgers en bedrijven

De gemeente zal zorgdragen voor een goede informatieverstrekking aan burgers en bedrijven. Zo kan bijv. een verkeerde aansluiting op het riool worden tegengegaan. Gebruikers van de riolering kunnen bewust worden gemaakt van gewenst en ongewenst lozingsgedrag.

Toekomstperspectief

Met de invoering van de 'verbrede rioolheffing' krijgt de gemeente naar verwachting de mogelijkheid om kosten voor riolering maar ook de stedelijke

wateropgave en grondwaterproblematiek te dekken uit de rioolheffing. Verwacht wordt dat de wet die dit mogelijk maakt in de loop van 2006 van kracht wordt. Hoewel een inschatting is gemaakt die in het voorliggende plan is verwerkt, zal er pas over enkele jaren meer duidelijkheid komen over de te verwachten investeringen.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	10
1.1	Aanleiding.....	10
1.2	Geldigheidsduur.....	11
1.3	Procedures.....	11
1.4	Plaats van het gemeentelijk rioleringsplan.....	11
1.5	Leeswijzer.....	12
1.6	Termen en definities.....	12
2	Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden.....	13
2.1	Algemeen.....	13
2.2	Evaluatie rioleringsbeleid voorgaande periode.....	13
2.3	Overleg met andere overheden en relaties met andere plannen/regelgeving.....	14
2.3.1	Relaties met andere plannen/regelgeving.....	14
2.3.2	Overleg met andere overheden.....	16
2.4	Doelen, functionele eisen en maatstaven voor de komende planperiode.....	16
2.4.1	Doelen.....	16
3	Huidige situatie.....	19
3.1	Algemeen.....	19
3.2	Nog niet aangesloten bestaande bebouwing.....	19
3.3	Nieuwe bebouwing.....	19
3.4	Overzicht aanwezige voorzieningen.....	20
3.4.1	Inventarisatie.....	20
3.4.2	Toestand van objecten.....	21
3.4.3	Functioneren van de riolering.....	21
3.4.4	Verordeningen en vergunningen.....	22
3.5	Zorg voor afvloeiend hemelwater.....	22
3.6	Zorg voor overtollig grondwater.....	22
4	Strategie.....	23
4.1	Algemeen.....	23
4.2	Aanleg van riolering.....	23
4.2.1	Niet gesaneerde percelen.....	23
4.2.2	Aanleg van riolering bij nieuwbouw.....	23
4.3	Beheer van bestaande voorzieningen.....	24
4.3.1	Onderzoek.....	24
4.3.2	Opstellen maatregelen.....	25
5	Middelen en kostendekking.....	30
5.1	Inleiding.....	30
5.2	Personele middelen.....	30
5.3	Financiële middelen.....	30
5.3.1	Algemeen.....	30
5.3.2	Vervangingswaarde.....	30
5.3.3	Totale kosten en uitgaven.....	30

Inhoud (vervolg)

5.4	Kostendekking	31
5.4.1	Algemeen	31
5.4.2	Inkomsten (excl. rioolrecht).....	31
5.4.3	Resterende kosten per heffingseenheid	32
6	Conclusies en besluit	37
6.1	Conclusies	37
6.2	Besluitvorming.....	38

Bijlagen:

A	Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden
B	kostendekkingsplan
C	Relevant beleid
D	Woordenlijst
E	Consequenties Wet op het BTW-compensatiefonds
F	Literatuur
G	Reacties
H	Raadsvoorstel

Figuren:

Figuur 1: Watersysteem en waterketen	11
Figuur 2: Relatie aandachtsgebieden rioleringszorg met wet- en regelgeving.....	15
Figuur 4: Leeftijdsopbouw vrijvervalriolering.....	20
Figuur 5: Prognose vervanging of reparatie vrijvervalriolering 2005-2064.....	26
Figuur 6: Prognose uitgaven 2005-2064	31
Figuur 7: Opbouw lasten per rekeneenheid.....	33
Figuur 8: Kosten en kostendekking per heffingseenheid	34
Figuur 9: Prognose verloop egalisatievoorziening.....	35

Tabellen:

Tabel A: Vordering maatregelen rioolstelsels, situatie 2005	21
Tabel B: Onderzoeksinspanning 2005-2009	25
Tabel C: Planning hydraulisch functioneren en milieumaatregelen	28
Tabel D: Samenvatting maatregelen, periode 2005-2009.....	29
Tabel E: Overzicht uitgaven periode 2005-2009	31
Tabel F: Varianten rioolrechtberekening	33
Tabel G: Kostendekking periode 2005-2009 en doorkijk naar 2010-2014.....	36

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente is wettelijk verplicht een GRP op te stellen, conform art. 4.22 van de Wet milieubeheer. Het maken van goede beleidsafwegingen op het terrein van bescherming van bodem- en waterkwaliteit en de rioleringszorg wordt steeds belangrijker. Het gemeentelijk rioleringsplan is hiervoor een goed hulpmiddel. In dit gemeentelijke rioleringsplan (GRP) is weergegeven hoe de gemeente Noordenveld haar rioleringstaak deze planperiode vorm wil geven.

Wet milieubeheer, hoofdstuk Plannen, artikel 4.22

1. De gemeenteraad stelt telkens voor een daarbij vast te stellen periode een gemeentelijk rioleringsplan vast.

2. Het plan bevat ten minste:

a. een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater en een aanduiding van het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;

b. een overzicht van de in de door het plan bestreken periode aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;

c. een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld onder a en b, worden of zullen worden beheerd;

d. de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen als bedoeld onder a, en van de in het plan aangekondigde activiteiten;

e. een overzicht van de financiële gevolgen van de in het plan aangekondigde activiteiten.

Wet milieubeheer, hoofdstuk Plannen, artikel 4.23

1. Het gemeentelijke rioleringsplan wordt voorbereid door burgemeester en wethouders. Zij betrekken bij de voorbereiding van het plan in elk geval:

a. gedeputeerde staten,

b. de beheerders van de zuiveringstechnische werken waarnaar het ingezamelde afvalwater wordt getransporteerd,

c. de beheerders van de oppervlaktewateren waarop het ingezamelde water wordt geloosd, en

d. de inspecteur.

2. Zodra het plan is vastgesteld, doen burgemeester en wethouders hiervan mededeling door toezending van het plan aan de in het eerste lid, onder a tot en met d, genoemde organen.

3. Burgemeester en wethouders maken de vaststelling bekend in één of meer dag- of nieuwsbladen die in de gemeente verspreid worden. Hierbij geven zij aan op welke wijze kennis kan worden gekregen van de inhoud van het plan.

Voor het verwijderen van afvalwater uit de woonomgeving is riolering een onmisbare voorziening. Aanleg en beheer van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet milieubeheer (Wm art. 10.33).

Wet milieubeheer, hoofdstuk Afvalstoffen, artikel 10.33

1. Elke gemeente draagt zorg voor de doelmatige inzameling en het doelmatig transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen haar grondgebied gelegen percelen.

2. Op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van een doelmatig beheer van afvalwater ontheffing verlenen van de verplichting opgenomen in het eerste lid, voor een in die ontheffing genoemde periode, voor:

- a. een gedeelte van het grondgebied van de gemeente, dat gelegen is buiten de bebouwde kom;*
- b. een bebouwde kom van waaruit afvalwater met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten wordt geloosd.*

In dit GRP wordt ook aangegeven hoe aan de eisen van derden zal worden voldaan.

1.2 Geldigheidsduur

De gemeente stelt zelf de geldigheidsduur van het plan vast. Dit plan omvat de periode 2005 t/m 2009 en betreft het gehele grondgebied van de gemeente.

1.3 Procedures

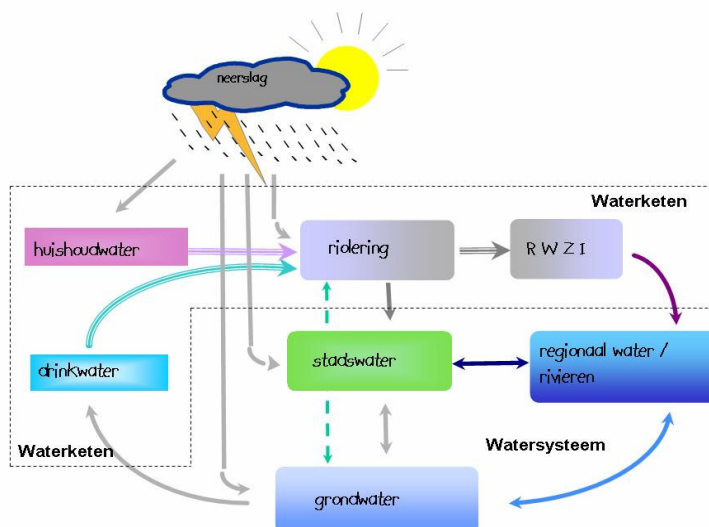
Dit GRP is in nauwe samenwerking tussen de technische en financiële afdeling tot stand gekomen. De volgende instanties zijn bij het opstellen van het plan betrokken (concept: dit dient nog plaats te vinden):

- de provincie Drenthe;
- de waterschappen Noorderzijlvest en Reest en Wieden;

Na de formele vaststelling door de gemeenteraad zal het plan worden toegezonden aan de bovenvermelde instanties.

1.4 Plaats van het gemeentelijk rioleringsplan

Riolering maakt deel uit van de (af)waterketen en heeft relaties met de bodem, het grondwater, het oppervlaktewater, ruimtelijke inrichting etc. Voor deze totale samenhang is het waterplan het overkoepelende document. Het waterplan Noordenveld is in 2005 opgesteld.

Figuur 1: Watersysteem en waterketen

1.5 Leeswijzer

In dit GRP is het rioleringsbeleid voor de planperiode weergegeven. Voor de beschrijving wordt de aanpak uit de Nederlandse Praktijkrichtlijn Buitenriolering Beheer (NPR 3220, ref. 2) gehanteerd. Dat houdt onder meer in dat beschreven wordt:

- wat is de gewenste situatie voor de riolering;
- wat is er nu aan riolering aanwezig en hoe ziet dat eruit, hoe functioneert dat;
- wat moet er nog worden gedaan om de gestelde doelen te kunnen bereiken;
- welke middelen zijn er met het behalen van de doelen gemoeid.

De opzet van het GRP is conform de Leidraad Riolering (ref. 1).

In *hoofdstuk 2* 'Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden' wordt de afgelopen periode geëvalueerd en wordt voor de komende planperiode doelen beschreven en uitgewerkt. Hiermee wordt een toetsingskader gegeven waarmee onder meer de gevolgen voor het milieu (Wm artikel 4.22 lid 2d) kunnen worden aangegeven.

In *hoofdstuk 3* 'Toetsing huidige situatie' is de huidige situatie getoetst aan de doelen en wordt een oordeel gegeven over de mate waarin deze doelen nu al zijn gerealiseerd. Hoofdstuk 3 geeft het in de wet gevraagde overzicht van de aanwezige voorzieningen (Wm, artikel 4.22 lid 2a).

In *hoofdstuk 4* 'Strategie' worden in hoofdlijnen de maatregelen weergegeven die nodig zijn om de gestelde doelen te kunnen realiseren. Daarmee wordt invulling gegeven aan lid 2b en 2c van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer.

In *hoofdstuk 5* 'Middelen en kostendekking' wordt de in hoofdstuk 4 weergegeven strategie vertaald naar benodigde personele en financiële middelen en een wijze van kostendekking (Wm, artikel 4.22 lid e).

In *hoofdstuk 6* 'Conclusies en besluit' zijn de conclusies weergegeven en het besluit van de gemeenteraad.

1.6 Termen en definities

Dit GRP is een gemeentelijk plan, waar de gemeenteraad zich over moet uitspreken. Het is echter niet alleen voor de politiek geschreven, maar ook voor overleg met de in de Wet milieubeheer genoemde instanties. Dit heeft tot gevolg dat in dit GRP 'vaktaal' wordt gebruikt. In de bijlagen van dit GRP is een uitgebreide verklarende woordenlijst opgenomen. Opgemerkt wordt dat volgens de Nederlandse Norm 3300 'Buitenriolering Termen en definities' afvalwater als volgt wordt omschreven:

Alle water waarvan de houder zich - met het oog op de verwijdering daarvan - ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen (opmerking: hieronder wordt dus ook afvloeiend regenwater begrepen).

In dit GRP wordt bij deze definitie, die ook in de Wet milieubeheer wordt gehanteerd, aangesloten. Opgemerkt wordt dat een wijziging van deze definitie wordt verwacht in de loop van 2006. Dit heeft te maken met de problemen die voortvloeien uit de huidige definitie waarin ook regenwater is opgenomen.

2 Doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden

2.1 Algemeen

In dit hoofdstuk komt de evaluatie van de afgelopen planperiode aan de orde en wordt het toetsingskader voor de toekomst beschreven d.m.v. doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden. De doelen geven de gewenste situatie weer voor het beheer van de bestaande rioleringsvoorzieningen en voor de aanleg van nieuwe voorzieningen. Doelen worden vertaald naar meetbare criteria: maatstaven. De huidige situatie kan op deze manier worden getoetst.

In dit hoofdstuk wordt ook de relatie met andere overheidstaken aangegeven omdat die van belang zijn voor de te stellen doelen, functionele eisen en maatstaven. Een groot aantal maatstaven wordt door andere overheden opgelegd via wettelijke regels of vergunningvoorschriften.

2.2 Evaluatie rioleringsbeleid voorgaande periode

In deze paragraaf wordt een beknopt overzicht gegeven van de vorderingen in het rioleringsbeleid zoals vastgelegd in het GRP 2000-2004.

Aanleg riolering buitengebied

Het voornemen was die percelen aan te sluiten waarvoor geen ontheffing van de zorgplicht kon worden verkregen. Dit is ook gerealiseerd. Over de te nemen maatregelen bij de resterende percelen stond in het voorgaande GRP geen concrete beleidsdoelstelling. In november 2000 is de rapportage afgerond van het pilotproject: Plan van aanpak sanering lozingen buitengebied fase 1. Dit pilotproject is in samenwerking met provincie Drenthe, waterschap Noorderzijlvest en de commissie landinrichting uitgewerkt. Op basis van deze rapportage is met behulp van financiële bijdragen van genoemde deelnemers in 2002 een start gemaakt met de aanleg van riolering en IBA's in het buitengebied van de gemeente.

Onderzoek

De doelstelling was aan het eind van de planperiode een compleet beeld van de kwaliteit van de vrijvervalriolering te hebben. Er is de afgelopen jaren structureel geïnspecteerd en er is een goed beeld van de kwaliteit. In totaal is ca. 53 km (20%) van de vrijverval riolering geïnspecteerd. De doelstelling 'compleet' blijkt achteraf te hoog gegrepen en te duur om dit daadwerkelijk te realiseren.

De ontbrekende gegevens van de riolering in het beheersysteem zijn ingevoerd. Het gegevensbestand is voor 95% gevuld. Een aantal gegevens m.b.t. recent aangelegde of vervangen riolering ontbreekt nog.

De rioolgemalen en een groot aantal overstorten zijn voorzien van een signaleringssysteem. De resultaten hiervan worden gebruikt bij het beheer van de voorzieningen en de planning van maatregelen. Het waterschap wordt de informatie van de overstorten in het kader van de Wvo-vergunning toegestuurd.

De rioleringsplannen van de diverse woonkernen zijn in de afgelopen periode geactualiseerd en afgerond.

Vervanging van riolering

In het voorgaande GRP is niet vastgelegd waar en wanneer rioolvervanging zou plaatsvinden. Het oude GRP biedt dan ook onvoldoende informatie voor een evaluatie.

Knelpunten en basisinspanning

De realisatie van de basisinspanning heeft vertraging opgelopen vanwege de organisatie van de werkzaamheden in relatie tot subsidieverlening, afstemming met overige werkzaamheden en personele capaciteit. Gerealiseerd zijn de randvoorziening bij Roden, Nietap, Norg en Peize en diverse interne aanpassingen in het stelsel van Roden/Nieuw-Roden. Deze rioolstelsels voldoen gedeeltelijk aan de basisinspanning of waterkwaliteitsspoor.

Financiële prognose

Na de looptijd van het voorgaande GRP zijn 2 ingrijpende wijzigingen voor gemeenten doorgevoerd, nl. de Wet op het BTW-compensatiefonds en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Dit heeft gevolgen gehad voor de manier waarop kosten worden geboekt. De prognose voor de stand van de voorziening was € 791.000 negatief. De stand per 1-1-2005 is nu ruim € 934.000 positief. Dit wordt deels veroorzaakt doordat een aantal investeringen voor de basisinspanning vertraging in de uitvoering hebben opgelopen. Daarnaast is de aanbesteding van de werkzaamheden in het buitengebied goedkoper uitgevallen dan verwacht.

2.3 Overleg met andere overheden en relaties met andere plannen/regelgeving

2.3.1 Relaties met andere plannen/regelgeving

Ontwikkelingen, wet- en regelgeving zijn belangrijk voor het beleid voor de afvalwaterketen. Ze vormen het uitgangspunt voor het kijken naar de toekomst. Ook hebben ze invloed op het opstellen en uitvoeren van maatregelen die in het plandeel aan de orde komen. In figuur 2 is aangegeven welke ontwikkelingen, plannen en wet- en regelgeving op welk(e) aspect(en) van de afvalwaterketen ingrijpen. In de bovenste helft zijn de (belangrijkste) ontwikkelingen weergegeven, in de onderste helft de (belangrijkste) wet- en regelgeving. De ontwikkelingen, wet- en regelgeving hebben invloed op de ontwikkelde visie. Daarnaast hebben wet- en regelgeving invloed op het toetsingskader als zodanig.

Relatie tussen aandachtsgebieden rioleringszorg en ontwikkelingen en wet en regelgeving.		Aandachtsgebied								
		ontwerp riolering	emissie oppervlaktewater	(emissie) grondwater	Ruimtelijke Ordening	(huis)aansluitingen	risico's	monitoring	veiligheid	bekostiging
Ontwikkelingen	Volksgezondheid en Water in de stad	X	X	X	X		X		X	
	Kwaliteit leefomgeving, IBOR	X			X					
	Afvalwater buitengebied		X	X		X				
	Ontwikkeling twee-sporen beleid (basisinspanning en waterkwaliteitsspoor)		X					X		
	Diffuse lozingen		X		X		X		X	
	Klimaatverandering	X					X		X	
	Rijkswisie op de waterketen					X				
	Rijksbrief omgaan met regenwater en grondwater	X	X	X	X	X				
	IBO bekostiging waterbeheer									X
Wet- en regelgeving	Europese Kader Richtlijn Water (KRW)		X	X						X
	Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater					X				
	Nationaal Bestuursakkoord Water		X		X		X		X	X
	Wet verbrede watertaken gemeente	X	X	X	X	X				X
	Vierde Nota Waterhuishouding	X	X	X	X					
	Wet milieubeheer (Wm)	X	X	X				X		X
	Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo)		X	X	X				X	
	Woningwet en Bouwbesluit	X				X				
	Nationaal Milieubeleidsplan 3 en 4		X	X					X	
	Ruimtelijke Ordening (Vijfde Nota, Streekplannen, Bestemmingsplannen)				X		X			
	Provinciaal waterhuishoudingsplan									
	Waterbeheersplan waterschap		X					X		
	Waterplan				X					
Milieubeleidsplan		X	X				X			

Figuur 2: Relatie aandachtsgebieden rioleringszorg met wet- en regelgeving

De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat het waterbeleid de nodige aandacht vraagt. De Europese Kaderrichtlijn water, het Nationaal Bestuursakkoord Water, Waterbeheer 21^e eeuw (WB21) zijn bepalend voor de stedelijke wateropgave. Riolering speelt in het waterbeleid, zeker op lokaal niveau, een belangrijke rol. Het antwoord op de vraag hoe met de regenwatercomponent moet worden omgegaan zal de komende jaren de nodige inspanning vergen. Afkoppelen van schone oppervlakken zodat relatief schoon regenwater niet meer naar de rioolwaterzuiveringsinrichting wordt getransporteerd, is een aanpak die past in de ontwikkelingen. De afstemming tussen en volgorde van “vasthouden-bergen-afvoeren” en “schoonhouden – scheiden – schoonmaken” zijn daarbij leidend. De *watertoets* is een belangrijk stedenbouwkundig instrument om plannen hierop te beoordelen.

Het ministerie van VROM heeft een regenwaterbrief uitgebracht die aangeeft hoe de regenwaterproblematiek bij gemeenten het best kan worden aangepakt. Er zijn vier pijlers van het regenwaterbeleid benoemd:

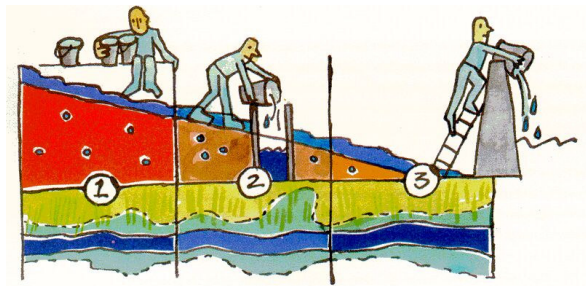
1. aanpak bij de bron: het voorkomen van verontreiniging van regenwater;
2. regenwater vasthouden en bergen;
3. regenwater gescheiden van afvalwater afvoeren;
4. integrale afweging op lokaal niveau.

De gemeente is de regisseur die dit regenwaterbeleid op lokaal niveau vorm moet geven.

Naar aanleiding van de toezegging van het kabinet, is een wetsvoorstel in voorbereiding over de verbreding van de watertaken van de gemeente. Verwacht wordt dat de zorg voor overtollig grondwater en voor afvloeiend hemelwater bij de gemeente komt te liggen. Dit wordt in de Wet op de waterhuishouding opgenomen. In de Wet milieubeheer wordt de zorgplicht voor inzameling en transport beperkt tot stedelijk afvalwater. Ook wordt in de Wet milieubeheer een artikel opgenomen waarin aan gemeenten de mogelijkheid wordt gegeven om in een verordening nadere regels en termijnen te stellen voor afkoppelen. In de gemeentewet gaat opgenomen worden dat gemeenten een heffing kunnen instellen (bestemmingsheffing) ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

- a. de inzameling, berging, transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede zuivering van huishoudelijk afvalwater ;
- b. het beheer van afvloeiend hemelwater en het verwerken van overtollig grondwater.

Dit kunnen ook twee afzonderlijke heffingen worden.

Figuur 3: Vasthouden-bergen-afvoeren

2.3.2 Overleg met andere overheden

Het 2° concept GRP d.d. 16 december 2005 is voor commentaar verzonden aan de waterschappen Noorderzijlvest en Reest en Wieden en aan de provincie Drenthe. De reacties zijn in bijlage G opgenomen. Samengevat zijn de belangrijkste reacties:

Waterschap Noorderzijlvest; het waterschap ziet graag dat de sanering van de waterbodems achter overtorten gelijktijdig met de maatregelen aan de overstort plaats vindt (opm. voorzover van toepassing zal dit zoveel mogelijk mee genomen worden in de uitvoering van maatregelen) en dat de gemeentelijke IBA's in onderhoud zijn bij het waterschap Noorderzijlvest.

Waterschap Reest en Wieden; geen relevante aanvullingen of suggesties

Provincie Drenthe; de provincie ziet graag een nadere uitwerking van de watertaken en de toepassing van het verbrede rioolrecht in het GRP opgenomen. (opm. het GRP gaat hier al wel op in, maar wettelijk is er nog niets geregeld). Daarnaast wil de provincie met gemeente en waterschappen overleg voeren over de aanvraag van de ontheffing van de zorgplicht voor een aantal percelen in het buitengebied.

2.4 Doelen, functionele eisen en maatstaven voor de komende planperiode

2.4.1 Doelen

De gemeentelijke zorgplicht is de Wet milieubeheer geformuleerd als “zorgen voor een doelmatige inzameling en een doelmatig transport van afvalwater”.

Afvalwater omvat hierbij al het water waarvan men zich wenst te ontdoen. Hiermee zijn de doelen van de rioleringszorg feitelijk bepaald. Hierbij dient expliciet rekening te worden gehouden met de voorwaarden die worden gesteld vanuit de omgeving. Doelmatige inzameling en transport betekent dus ook dat het functioneren van rwzi, oppervlaktewater en bodem + grondwater niet nadelig mag worden beïnvloed. Ook mag de rioleringszorg niet leiden tot overlast voor de omgeving.

Een doelmatige rioleringszorg wordt gekenmerkt door:

1. inzameling van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater;
2. inzameling van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;
3. transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;

waarbij:

4. ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater worden voorkomen; en
5. geen overlast voor de omgeving wordt veroorzaakt (in de brede zin van het woord).

Hierbij gelden voorwaarden voor een efficiënt rioleringsbeheer.

De doelen “inzameling van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater” en “inzameling van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding” hebben betrekking op de wettelijke verplichting om afvalwater in te zamelen.

Om het afvalwater te kunnen inzamelen en transporteren, moeten de *buizen*, *putten*, etc. in goede staat zijn. Tijdige vervanging is daarbij noodzaak.

Duurzaamheid

Anno 2005 is “duurzaamheid” een kernbegrip in het denken aan het worden. Maatregelen die getroffen worden moeten duurzaam zijn, zodat de volgende generaties daar geen nadeel van zullen hebben.

Rioleringszorg zal toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld klimaatverandering, het hoofd kunnen bieden.

Vanwege de huidige ontwikkelingen wordt hemelwater apart genoemd. Bij gemengde rioolstelsels wordt de neerslag die valt op daken en wegen vermengd met afvalwater van huishoudens en bedrijven getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie. Het transporteren en zuiveren van relatief ‘schoon’ regenwater is geen duurzame oplossing. Een groot deel van het ‘schone’ regenwater verdwijnt nu in de riolering. Hierdoor wordt de waterzuivering onnodig belast en onnodig energie verbruikt. Dit water zou bijvoorbeeld kunnen worden gebruikt als aanvulling voor het stedelijke oppervlaktewater of grondwater. Bewuste keuzen in het omgaan met regenwater zijn dus noodzakelijk.

Het doel “transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt” heeft betrekking op het transport van het afvalwater naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) of regenwater naar de regenwateruitlaten. Hiervoor moeten de riolen groot genoeg zijn en moet het water door de riolen onder vrij verval naar het gemaal of uitlaat binnen een bepaalde tijd kunnen afstromen. De gemalen moeten voldoende capaciteit hebben om het afvalwater te kunnen verpompen en bedrijfszeker zijn.

Om ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater te voorkomen worden onder andere door het waterschap eisen gesteld. Het betreft de eisen aan de vuiluitwerp uit de riolering naar oppervlaktewater en lekkage naar bodem en grondwater.

“Geen overlast voor de omgeving (in de breedste zin van het woord)” heeft betrekking op wateroverlast tijdens regen. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen, moet de riolering voldoende afvoercapaciteit hebben. Dit doel heeft ook betrekking op overlast door het uitvallen van gemalen, stank, instortingen van slechte riolen met mogelijke wegverzakkingen, overlast voor burgers en bedrijven door werkzaamheden aan de riolering. Tot slot betreft het hier ook het overtollige grondwater.

Voorwaarden voor effectief rioleringsbeheer

De rioleringsbeheerder moet een aantal voorwaarden scheppen om een doelmatige inzameling en transport te kunnen realiseren. Wanneer niet aan die voorwaarden wordt voldaan is een effectieve besturing niet mogelijk en kan de doelmatigheid van de inzameling en het transport niet worden gewaarborgd. Met de voorwaarden wordt invulling gegeven aan hetgeen de gemeente verstaat onder een doelmatig beheer en een goed gebruik van de riolering. Hier ligt ook de relatie met de eis uit de Wet milieubeheer dat bekend moet zijn wat er aan rioleringsvoorzieningen aanwezig is en in welke staat zij verkeren. De voorwaarden zijn op een vergelijkbare manier als de doelen toetsbaar te maken door ze nader te specificeren in concrete maatstaven.

In Bijlage A zijn de doelen vertaald naar concreet te toetsen maatstaven.

3 Huidige situatie

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk vindt de toetsing van de huidige situatie plaats aan de in hoofdstuk twee gegeven gewenste situatie (beoordelen). Deze toetsing is het uitgangspunt voor het bepalen van de benodigde maatregelen (hoofdstuk 4). Per paragraaf zal het bijbehorende doel en/of de functionele eisen worden genoemd.

3.2 Nog niet aangesloten bestaande bebouwing

Bijbehorend doel: Inzameling en transport van afvalwater, doelen 1, 2 en 3

Het aansluitpercentage (riolering of IBA) in de gemeente bedraagt 98,5%. Per december 2005 zijn er nog 20 percelen en 1 recreatieterrein (De Natuurvrienden) in het buitengebied waarvan ongezuiverd afvalwater vrijkomt. Alle perceel-eigenaren hebben de mogelijkheid gekregen te participeren in het gemeentelijk initiatief tot aansluiting op het riool of IBA. Van 21 percelen is bekend dat zij niet deelnemen aan het gemeentelijk initiatief tot sanering van de afvalwaterlozing in het buitengebied. In dit aantal zijn 6 percelen opgenomen, die zelf een voorziening hebben aangelegd.

De gemeente heeft nog geen ontheffing aangevraagd bij Gedeputeerde Staten voor de percelen die niet zullen worden aangesloten.

3.3 Nieuwe bebouwing

Bijbehorend doel: Inzameling en transport van afvalwater, doelen 1, 2 en 3

De volgende woninguitbreidingen worden voorzien in de periode tot 2020:

Altena	16
Een	21
Nietap	750
Norg	597
Peize	500
Nieuw-Roden	25
Roden	600 (excl. Oostindië)
Roden tot 2020	1280
Roden vanaf 2020	1830
Roderesch	12
Roderwolde	10
Overige kleine kernen	12

Bedrijventerreinen:

Haarveld	ca. 12 hectare
Roden tot 2020	ca. 100 hectare
Peize tot 2020	ca. 4 hectare

In een aantal kernen zal deze uitbreiding plaatsvinden door herstructurering van bestaand gebied. Dit kan consequenties hebben voor het functioneren van het bestaande stelsel. Op dit moment is hierover nog geen duidelijkheid.

3.4 Overzicht aanwezige voorzieningen

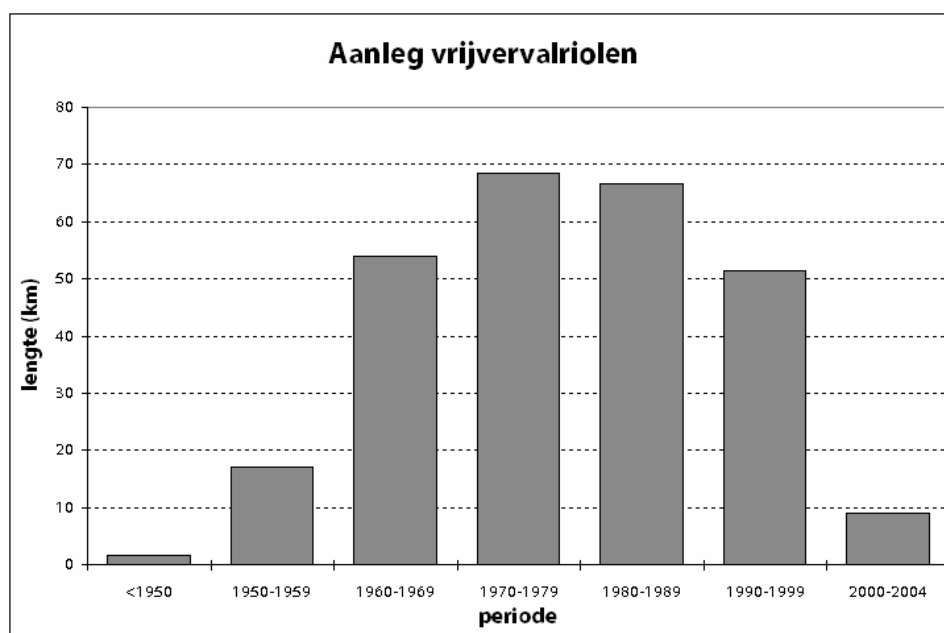
3.4.1 Inventarisatie

Voorwaarden voor een efficiënt rioolbeheer: overzicht van de in het beheer zijnde voorzieningen

Gegevens zijn voor het rioleringsbeheer van groot belang, evenals de directe toegankelijkheid ervan. Om op adequate wijze de aan de riolering te verrichten maatregelen qua aard en omvang te kunnen bepalen, is een overzicht nodig van de in beheer zijnde voorzieningen.

De riolering in de gemeente Noordenveld laat zich als volgt karakteriseren:

- de inzameling van afvalwater binnen de bebouwde kom vindt plaats door vrijvervalriolen. Het afvalwater wordt afgevoerd naar de rwzi in Eelde en Leek;
- in totaal is er tot eind 2004 ruim 267 km vrijvervalriolering aangelegd. De oudste riolen dateren uit de jaren '50;
- de riolering is onderverdeeld in diverse bemalingsgebieden met 51 grote gemalen, 593 minigemalen en circa 176 kilometer persleiding;
- er zijn 71 IBA's;
- er zijn 39 overstorten van het gemengde rioolstelsel. Hiervan zijn 5 gesaneerd met een randvoorziening. De verbeterd gescheiden stelsels hebben 5 overstorten.

Figuur 4: Leeftijdsopbouw vrijvervalriolering

De gegevens van het rioolstelsel zijn opgeslagen in een rioolbeheersysteem. De afgelopen jaren is veel moeite gestoken in het bijwerken van alle gegevens en kaartmateriaal. Dit is ook een continu proces als gevolg van reconstructies, uitbreidingen, etc. De toegankelijkheid van gegevens is goed. De gegevensdatabase is voor ca. 95% up-to-date.

3.4.2 Toestand van objecten

Bijbehorend doelen: inzameling en transport van afvalwater, ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater worden voorkomen, geen overlast voor de gemeenschap (doelen 1, 2, 3, 4, 5)

Geïnspecteerde vrijvervalriolen

In de afgelopen planperiode is in de diverse woonkernen de vrijvervalriolering geïnspecteerd. Inspectie vormt een belangrijk onderdeel bij krijgen van inzicht in de kwaliteit van het riool en het vaststellen of maatregelen getroffen moeten worden. In totaal is 53 kilometer riool met een rijdende tv-camera geïnspecteerd. Bij bijna de helft van de geïnspecteerde riolen is een waarschuwings- of ingrijpmaatstaf vastgesteld. Dat wil overigens niet zeggen dat het riool dan ook compleet moet worden vervangen.

Overige objecten

Er zijn problemen geconstateerd met het rioolgemaal Slotlaan. Hierover is contact geweest met het waterschap Noorderzijlvest. De benodigde capaciteit wordt niet gehaald waardoor het rioolstelsel van Nieuw Roden te lang gevuld blijft. Een onderzoek naar de oorzaken is inmiddels in samenwerking met het waterschap gestart. Het rioolgemaal op de camping Norgberg treedt regelmatig in storing (hoogwater). Onderzoek naar de oorzaak vindt binnen de gemeente plaats.

3.4.3 Functioneren van de riolering

Bijbehorend doelen: ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater worden voorkomen, geen overlast voor de gemeenschap (doelen 3, 4, 5)

Het rioolstelsel moet een bui die gemiddeld 1x per 2 jaar voorkomt (circa 20 mm in een uur) zonder overlast kunnen verwerken. Een aantal knelpunten is aangepakt samen met maatregelen bij de riooloverstorten. In Roden (Assumburg) worden nog problemen geconstateerd bij de verdiepte garages van woningen.

Hoewel de gemeente vordert met de realisatie van de basisinspanning (het verminderen van de vuiluitworp via overstorten naar het oppervlaktewater), is de gewenste situatie nog niet bereikt. De vertraging is veroorzaakt vanwege de organisatie van de werkzaamheden in relatie tot subsidieverlening, afstemming met overige werkzaamheden en doordat de lokale situatie complex is en er meer tijd nodig is geweest om samen met het waterschap alternatieven uit te werken om tot een goede oplossing te komen.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken medio 2005.

Tabel A: Vordering maatregelen rioolstelsels, situatie 2005

Kern	jaar BRP	vordering basisinspanning	vordering waterkwaliteitsspoor	wateroverlast
Altena	1995	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Een	1999	gerealiseerd	gerealiseerd	n.v.t.
Foxwolde	2004	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Langelo	2003	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Lieveren	2003	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Nietap	2001	deels gerealiseerd	deels gerealiseerd	n.v.t.
Norg	2002	gerealiseerd	gerealiseerd	opgelost
Peest	2003	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Peize	1995	deels gerealiseerd	deels gerealiseerd	n.v.t.
Nieuw Roden	1996	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Roden	1996	deels gerealiseerd	deels gerealiseerd	niet gerealiseerd

Roderesch	2003	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd
Roderwolde	2004	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Steenbergen	2003	niet gerealiseerd	niet gerealiseerd	n.v.t.
Zuidvelde	2003	geen maatregelen	geen maatregelen	n.v.t.

Klachtenregistratie

De gemeente heeft een vastgelegde procedure voor klachtenregistratie en klachtenafhandeling. Dit levert geen aanleiding tot bijzonderheden.

3.4.4 Verordeningen en vergunningen

Bijbehorend doelen: ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater worden voorkomen, geen overlast voor de gemeenschap (doelen 3, 4, 5)

Lozingen op de riolering worden op basis van de Wet milieubeheer geregeld. De afdeling Milieu houdt toezicht op de naleving van de Wet milieubeheer. In relatie tot de riolering zijn hier geen bijzonderheden te vermelden.

Alle Wvo-vergunningen zijn aangevraagd en verleend.

3.5 Zorg voor afvloeiend hemelwater

Verwacht wordt dat met de invoering van de ‘Wet verbrede watertaken gemeenten’ de gemeente de zorg krijgt voor het afvloeiend hemelwater. In de gemeente Noordenveld is nog een groot deel van de riolering van het gemengde type, hemelwater en vuilwater zijn hierin gemengd. De komende jaren zal aandacht nodig zijn om waar mogelijk het hemelwater en vuilwater te scheiden, bijvoorbeeld door het afkoppelen van verhard oppervlak. Verder is er aandacht nodig voor het tegengaan van aansluitingen van hemelwater op drukriolering. Dit kan de werking van het systeem ernstig verstoren.

In het Waterplan Noordenveld (‘Oranjewoud’ b.v., 21 maart ‘05) wordt melding gemaakt van een verstoord oppervlaktewatersysteem in Een, Langelo, Nietap, Peize, Roden en Veenhuizen. Een goede structuur voor de berging en afvoer van neerslag ontbreekt.

De inspanning die de gemeente moet leveren om het watersysteem in 2015 op orde te hebben en vervolgens tot 2050 op orde te houden wordt de stedelijke wateropgave genoemd. Uit de rapportage ‘Groningen en Drenthe werken aan water’ waarin het ontwerp regionaal bestuursakkoord water is beschreven wordt voor de gemeente Noordenveld een jaarlijks te realiseren berging in het oppervlaktewatersysteem van 320 m3 genoemd. Dit betreft een globale schatting.

3.6 Zorg voor overtollig grondwater

Verwacht wordt dat met de invoering van de ‘Wet verbrede watertaken gemeenten’ de gemeente tevens de zorg krijgt voor overtollig grondwater. Door het ontbreken van een goede structuur voor het oppervlaktewatersysteem komen veelvuldig problemen voor met hoge grondwaterstanden en water in kruipruimten. Ongewenst neveneffect is dat burgers zelf een oplossing zoeken door een afvoer te maken naar het rioolstelsel. Dat wordt hierdoor belast met water wat niet in dit systeem thuishoort. In het Waterplan wordt genoemd dat een nadere inventarisatie van de aard en omvang van de grondwateroverlast wordt geadviseerd.

4 Strategie

4.1 Algemeen

Een strategie geeft de hoofdlijnen weer van een aanpak die leidt tot het bereiken van gestelde doelen. Het is een samenstel van onderzoek, maatregelen, benodigde middelen en tijd.

4.2 Aanleg van riolering

Bijbehorende doelen: Inzameling en transport van afvalwater, doelen 1, 2 en 3.

4.2.1 Niet gesaneerde percelen

Van de 20 niet gesaneerde percelen krijgen 5 stuks een aansluiting op het riool. Recreatieterrein 'De Natuurvrienden' wordt ook aangesloten op de riolering. De investering wordt geschat op € 392.115,--. Aansluiting vindt plaats in 2006.

21 perceeleigenaren hebben aangegeven niet te willen participeren in het gemeentelijk initiatief om tot sanering over te gaan. Hiervan hebben de eigenaren van 6 percelen aangegeven zelf een voorziening te treffen. Van de resterende 15 is niet bekend hoe zij tot beëindiging van de ongesaneerde lozing willen komen.

Voor deze 21 percelen vraagt de gemeente ontheffing van de zorgplicht aan bij Gedeputeerde Staten. Dat betekent dat de perceeleigenaren zelf zorg moeten dragen voor voldoende maatregelen om te voldoen aan de wet. Per 1-1-2005 is ongezuiverd lozen al niet meer toegestaan.

Gewenste situatie aan het eind van de planperiode

Alle ongezuiverde lozingen zijn opgeheven.

4.2.2 Aanleg van riolering bij nieuwbouw

In de komende planperiode wordt uitbreiding van de riolering verwacht. Incidenteel worden in de kern wijzigingen uitgevoerd. Hierbij zal naar een duurzaam concept worden gestreefd. Voorkomen dient te worden dat er onnodige afvoer van schoon water naar de zuivering plaatsvindt. Dit resulteert in:

- het verminderen van de verdunning van afvalwaterstromen;
- beperken van de afvoer van hemelwater naar de zuivering;
- duurzaam gebruik van water.

Naar verwachting zal in veel gevallen een gescheiden, verbeterd gescheiden stelsel of als de bodemgesteldheid het toelaat, infiltreren mogelijk zijn. In de planfase van bestemmingsplannen krijgt het waterbeheer een plaats met de zgn. 'watertoets'. Hierbij speelt vasthouden van water in eigen gebied een belangrijke rol. Bij herinrichting van bestaande gebieden kan waterbeheer eveneens een belangrijke rol spelen, bijv. in situaties waar afvoerend oppervlak wordt afgekoppeld. De gemeente zal in overleg met de waterbeheerder(s) komen tot een adequate invulling van het waterbeheer.

Belangrijk

De gemeente vraagt ontheffing voor 21 percelen. De eigenaren zijn zelf verantwoordelijk om te zorgen dat de ongesaneerde lozing wordt beëindigd.

Naast toepassen van een duurzaam rioleringsstelsel gelden ook de randvoorwaarden die volgen uit de toepassing van het convenant 'duurzaam bouwen' dat door de gemeente wordt gevolgd. Hiermee wordt aan de bron al gewerkt aan het voorkomen van vervuiling. Een mogelijkheid is het toepassen van bovengrondse afvoer voor hemelwater om foutieve aansluitingen te voorkomen.

De kosten voor het ontwerp, besteksgereedmaken en de aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen komen ten laste van de grondexploitatie en vallen daarmee buiten dit gemeentelijk rioleringsplan. De kosten voor het beheer komen wel ten laste van het gemeentelijk rioleringsplan.

Gewenste situatie aan het eind van de planperiode:

Het ontwerp en de aanleg van rioolstelsels heeft plaatsgevonden volgens geldende normen en richtlijnen, met aandacht voor water en duurzaamheid.

4.3 Beheer van bestaande voorzieningen

4.3.1 Onderzoek

Inzicht in de toestand en het functioneren van de riolering is een voorwaarde voor een effectief rioleringsbeheer.

Inventarisatie

Het bijhouden van gegevensbestanden en tekeningen is een continu proces. Deze planperiode zal het actualiseren van het op de riolering aangesloten afvoerend oppervlak speerpunt worden. Op deze wijze wordt inzicht gekregen in plaatsen waar afkoppelkansen aanwezig zijn. Verder is een actueel overzicht van het afvoerend oppervlak nodig voor de hydraulische berekeningen van het rioolstelsel.

Inspectie

Inspectie is van groot belang om een inzicht te krijgen in te verwachten investeringen. Tevens kunnen technische plannings van riolering beter worden afgestemd op bijv. wegonderhoud. Dit is een belangrijke voorwaarde om een efficiënt en doelmatig beheer te kunnen realiseren. Voor inspectie vanuit het riool met de rijdende tv-camera wordt een frequentie aangehouden van 1x per 14 jaar. Hierbij vindt afstemming plaats met de reiniging van de riolering, waarvan de frequentie 1x per 7 jaar bedraagt. Inspectie zal zich richten op riolen ouder dan 30 jaar en riolen die in combinatie met wegconstructies mogelijk gelijktijdig kunnen worden vervangen. In deze planperiode betreft het naar schatting ca.72 kilometer te inspecteren riool.

Berekeningen

Hydraulische berekeningen zijn nodig om inzicht te krijgen in het functioneren van het rioolstelsel tijdens hevige regenval. Deze planperiode is herziening van de basisrioleringsplannen Altena en Roden gepland.

Controle verordeningen en vergunningen

De huidige werkwijze voldoet en wordt gecontinueerd.

Overig onderzoek

Waterbodems in watergangen t.p.v. de gemengde riooloverstorten zullen worden onderzocht op de aanwezigheid van verontreinigingen. Dit verkennend onderzoek wordt in 2006 en 2007 uitgevoerd zodat in 2009 bij de herziening van het GRP hier een definitief budget voor het baggeren van de watergangen

kan worden opgenomen. Voor dit GRP zijn in 2008 en 2009 de kosten voor ca.10 overstorten gebudgetteerd op € 100.000,- per jaar. Het saneren van de waterbodems achter de overstorten kan onderdeel vormen van een gemeentelijk baggerplan.

Zoals al eerder is aangegeven zal afkoppelen de komende jaren steeds belangrijker worden. Om een goed beeld te krijgen van afkoppelkansen zal een afkoppelkansenkaart worden opgesteld. Het maken van deze kaarten vormt een onderdeel van het Gemeentelijk Waterplan Noordenveld

Voor zover dit nog niet is gebeurd worden riooloverstorten van meetregistratie voorzien. Dit is een voortvloeisel uit de Wvo-vergunning. De registratie-apparatuur wordt gelijktijdig aangebracht met de realisatie van de maatregelen in het kader van de basisinspanning of waterkwaliteitsspoor. Voor de aanschaf is eenmalig € 200.000,- opgenomen, uitgaande van een eenvoudige registratie (niet aangesloten op een hoofdpst).

Het aanbrengen van meetregistratie heeft ook consequenties in de exploitatiesfeer, de gegevens moeten jaarlijks worden uitgelezen en gerapporteerd. Kosten hiervoor zijn opgenomen onder de post diversen van de onderzoekskosten..

Klachtenregistratie

De huidige procedure kan ongewijzigd worden voortgezet.

Samenvatting onderzoeksinspanningen

In Tabel B is de strategie voor het uitvoeren van onderzoek voor de komende planperiode weergegeven met daarbij een schatting van de bijbehorende kosten (incl. toeslagen). Met de resultaten van het onderzoek zal in 2009 het GRP worden geactualiseerd. In bijlage B1 is de onderzoeksinspanning in en na de planperiode weergegeven.

Tabel B: Onderzoeksinspanning 2005-2009

jaar	Maatregel	kosten €
2005	Actualiseren BRP Altena	8.000,-
2006	Actualiseren BRP Roden	42.000,-
2006/2007	Onderzoek kwaliteit waterbodems nabij riooloverstorten	20.000,-
2006	Bepalen stedelijke wateropgave	50.000,-
2009	Actualiseren gemeentelijk rioleringsplan	20.000,-
2005/2009	Diversen, monitoring, overstorten, onderzoek rioolgemalen	20.000,-
Jaarlijks	Klachten en storingen, advisering derden en operationele plannen	20.000,-

bedragen exclusief BTW, prijspeil 1-1-2005

Gewenst resultaat aan het eind van de planperiode:

Gegevensbestanden en beheertekeningen zijn actueel. Er is een goed inzicht in de toestand van riolen, het functioneren van de riolering en de te verwachten investeringen.

4.3.2 Opstellen maatregelen

Algemeen

Onder maatregelen wordt verstaan: onderhoud, reparatie, renovatie, vervanging en verbetering. In de bijlage worden de verschillende begrippen nader verklaard.

Onderhoud (bijlage B2)

Bijbehorend doel: Transport van het ingezamelde afvalwater naar een daarvoor bedoeld lozingspunt en het voorkomen van wateroverlast, doelen 3 en 5

Om een goede afstroming in de vrijvervalriolen te kunnen handhaven is regelmatig onderhoud nodig. Gemiddeld wordt gemiddeld 1x per 7 jaar de rio- lering gereinigd, dit betekent ruim 33 kilometer per jaar. Regenwaterriolen worden eveneens 1 x per 7 jaar worden gereinigd. De kolken worden 2 maal per jaar gereinigd. Het riool- en kolken-slib wordt volgens de daarvoor gel- dende regels verwerkt. Stortkosten voor rioolslib vrijgekomen bij reiniging en inspectie zijn meegenomen in de kostenberekening. De kosten voor het reini- gen van persleidingen zijn PM gesteld omdat dit in de praktijk slechts zelden voorkomt. Naast de bovengenoemde maatregelen zijn er diverse kleinschalige maatregelen die het functioneren van het rioleringsysteem moeten waarbor- gen. Het betreft bijvoorbeeld het vervangen van kapotte putdeksels, het gangbaar houden van schuiven en kleppen, energiekosten, telefoonkosten, personele kosten, etc. Deze kosten vallen onder de post exploitatiekosten.

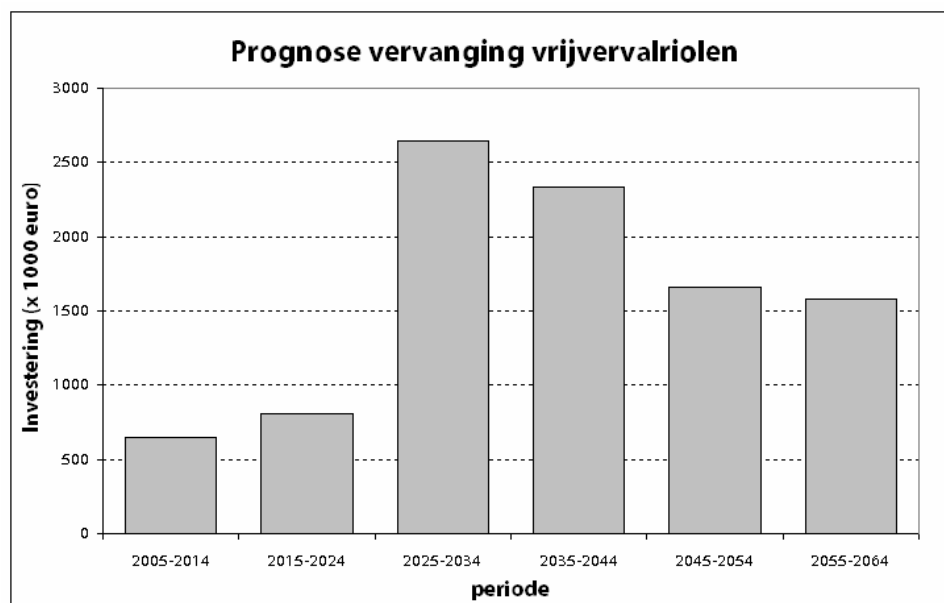
Gewenste situatie aan het eind van de planperiode:

De afstroming van de vrijvervalriolen is gewaarborgd en waar nodig verbe- terd waardoor overlast voor burgers, bedrijven en instellingen is tegengegaan.

Vervanging, renovatie, reparatie van vrijvervalriolen (bijlage B4)

Bijbehorende doelen: inzameling van afvalwater en hemelwater, transport van afvalwater, het voorkomen van ongewenste emissies naar bodem en grondwater, het voorkomen c.q. beperken van overlast, doelen 1, 2, 3, 4 en 5.

De levensduur van de vrijvervalriolen kan sterk uiteenlopen. Het tijdstip waarop de vrijvervalriolen moeten worden gerenoveerd of vervangen wordt niet alleen door de technische levensduur bepaald. Vervanging van andere infrastructuur (wegen, leidingen) of verbeteringsmaatregelen kunnen soms aanleiding zijn het riool voortijdig te vervangen. Op basis van de uitgevoerde inspecties en de verwerking van de inspectieresultaten in het rioolbeheersys- teem is door de gemeente een vervangingsplanning opgesteld. In deze planpe- riode wordt naar verwachting ca.13 kilometer riool vervangen.

Figuur 5: Prognose vervanging of reparatie vrijvervalriolering 2005-2064

De investering in deze planperiode is bepaald op € 4.774.084,--. In dit bedrag is o.a. opgenomen de aanleg van een rwa-riool bij de Vrijbouter en de riolering in het kader van het Masterplan. Bij vervanging van riolering zal per project worden onderzocht of het mogelijk is afvoerend oppervlak af te koppelen om zo bij te dragen aan het verminderen van de aanvoer van regenwater naar de zuivering. Verder wordt (voor zover mogelijk) afstemming gezocht met wegbeheer om zo efficiënt mogelijk te werken. Dit levert een kostenbesparing op.

Gewenste situatie aan het eind van de planperiode:

- de stabiliteit en de waterdichtheid van de riolen is gewaarborgd waardoor hieraan gerelateerde overlast voor burgers is voorkomen;
- de afvoercapaciteit van het rioolstelsel is op peil, extreme neerslaggebeurtenissen uitgezonderd.

Vervanging, renovatie en reparatie van overige objecten (bijlage B5, B6 en B7)

Bijbehorende doelen: Inzameling van afvalwater, transport van afvalwater, het voorkomen van ongewenste emissies naar bodem en grondwater, het voorkomen cq beperken van overlast, doelen 1, 2, 3, 4 en 5.

Voor de vervanging van het bouwkundig deel van gemalen, druk- en vacuümriolering en persleidingen is uitgegaan van een technische levensduur van 45 jaar. Het mechanisch/elektrisch deel van pompen gaat gemiddeld 15 jaar mee. Dit is wat gunstiger dan in het voorgaande GRP werd aangenomen. Gemalen en drukunits worden tenminste 1 maal per jaar gecontroleerd en gereinigd.

De investering voor deze planperiode is bepaald op:

- vervangen pompen hoofdgemalen	€ 239.054,--
- vervanging pompen druknits	€ 43.758,--

IBA's zijn in beheer en onderhoud bij het waterschap.

In deze planperiode zal extra aandacht worden besteed aan het opsporen van aansluitingen van hemelwater op drukriolering. Dit veroorzaakt onnodige draaiuren van pompen en een extra belasting van ontvangende rioolstelsels. Drukriolering is een systeem dat niet bedoeld is voor het transport van hemelwater.

Gewenste situatie aan het eind van de planperiode:

De rioolgemalen en drukunits zijn in goede staat van onderhoud.

Verbetering hydraulisch en milieutechnisch functioneren (bijlage B8)

Bijbehorend doel: voorkomen van emissies naar oppervlaktewater en voorkomen overlast, doelen 4 en 5

Een aantal rioolstelsels voldoet nog niet aan de basisinspanning. Voor de meeste kernen zijn de plannen echter al wel bekend en is de vergunningverlening door het waterschap afgerond. De uitvoering is inmiddels voor een aantal kernen ook al gestart. Medio 2006 zal het grootste deel van de werkzaamheden zijn afgerond. In tabel C wordt de planning van de maatregelen aangegeven:

Het totaal van de investeringen t.b.v. de basisinspanning en verbeteringsmaatregelen is bepaald op € 4.723.296,--

Tabel C: Planning hydraulisch functioneren en milieumaatregelen

Kern	Maatregel	Gereed in	Investering
Een	Bergbezinkriool Norgerweg	2006	222.000,--
Peize	Saneren overstort, aanleg persleiding + gemaal	2006	495.000,--
Altena *)	Bergbezinkriool + bergingsvijver *)	2006	200.000,--
Nieuw Roden	Bergbezinkbassin + diametervergroting	2006	912.000,--
Roden	Bergbezinkbassin (Steenbergerloop)	2006	1.240.000,--
Nietap	Afstemming werkzaamheden met Leek	2006	175.000,--
Peest	Afkoppelen afvoerend oppervlak	2006	88.550,--
Langelo	Afkoppelen afv. oppervlak + aanleg randvoorz.	2006	254.687,--
Lieveren	Afkoppelen afv. oppervlak + aanleg randvoorz.	2006	270.892,--
Roderesch	Afkoppelen afvoerend oppervlak	2006	367.500,--
Steenbergen	Aanleg randvoorziening	2006	227.667,--
Norg	Afkoppelen Schipneer	2007	70.000,--
Alle kernen	Plaatsen registratieapparatuur bij 39 overstorten	2006	200.000,--

*) wordt in 2006 opnieuw berekend. Dit kan tot andere maatregelen leiden

Waterkwaliteitsspoor

Als de basisinspanning is gerealiseerd hoeft dit niet te betekenen dat er vervolgens geen maatregelen meer aan het rioolstelsel hoeven te worden genomen. Als met de basisinspanning de gewenste waterkwaliteit niet kan worden gehaald kan het waterschap aanvullende eisen stellen. Dit wordt het waterkwaliteitsspoor genoemd. Bij een aantal kernen is gelijktijdig met de basisinspanning een extra inspanning geleverd omdat er wordt geloofd op een water met verhoogde kwaliteitsdoelstelling. Of er in de toekomst verdergaande maatregelen nodig zijn zal uit metingen moeten blijken. Vooralsnog zijn aanvullende investeringen voor het waterkwaliteitsspoor 'PM' gesteld.

Voor de sanering van de waterbodems achter ca. 10 overstorten van het gemengde rioolstelsel is een bedrag van € 100.000,-- per jaar opgenomen voor de jaren 2008 en 2009. Deze sanering zal plaats vinden op de onderzoeken van 2006 en 2007.

Zorg voor afvloeiend hemelwater en overtollig grondwater

Afkoppelen zal in de komende jaren een steeds nadrukkelijker onderdeel worden van het rioleringsbeleid. Het afkoppelen van afvoerend oppervlak dat op het gemengde rioolstelsel zit verhoogt de 'robuustheid' van het systeem. Bij hevige regenval zal het gemengde stelsel minder zwaar worden belast waardoor de kans op (langdurige) overlast kan afnemen.

Hemelwater niet afvoeren naar de zuivering betekent dat het in de omgeving in het oppervlaktewatersysteem wordt gebracht. Ook hieraan worden voorwaarden gesteld. In zowel stedelijk als landelijk gebied zal naar bergingsmogelijkheden moeten worden gezocht. Dit vormt onderdeel van de 'stedelijke wateropgave', de inspanning die de gemeente moet leveren om het stedelijk watersysteem op orde te hebben in 2015 en daarna op orde te houden richting 2050.

Afkoppelen vereist maatwerk. Het functioneren van het rioolstelsel kan verbeteren maar kan andere problemen oproepen of vergroten, zoals hoge grondwaterstanden. Op een flink aantal plaatsen in de gemeente zijn knelpunten bekend met te hoge grondwaterstanden. De gemeente zal zich inspannen om de knelpunten jaarlijks met 10% te verminderen.

Nieuw beleid:

De zorg voor afvloeiend hemelwater en overtollig grondwater zal de verantwoordelijkheid worden van de gemeente. Tot op heden was hiervoor geen beleid opgenomen in het GRP. Dit heeft gevolgen voor het rioolrecht.

Vanaf 2010 t/m 2020 is gerekend met 1% afkoppelen van het afvoerend oppervlak per jaar (2 hectare). Dit vergt een investering van € 700.000 per jaar, uitgaande van een prijs van 35 euro/m². Voor het meeleggen van een rwa-riool voor het afkoppelen van afvoerend oppervlak van vervanging van riolering is voor de periode 2006 t/m 2009 een bedrag gereserveerd van € 150.000,-- per jaar.

De extra berging die in het stedelijk watersysteem nodig is, is door het waterschap geschat op 320 m³/jaar. Uitgaande van een prijs van € 250,--/m³ zal in de periode t/m 2015 rekening moeten worden gehouden jaarlijks € 80.000,--. Voor het oplossen van de grondwateroverlast is jaarlijks een bedrag aangehouden van € 100.000,-- in de periode 2006-2015.

Gewenste situatie aan het eind van de planperiode:

Alle knelpunten in het hydraulisch functioneren zijn opgeheven. Daar waar mogelijk zijn kansen benut om afvoerend oppervlak af te koppelen van het gemengde stelsel. Grondwateroverlast is met de 40% verminderd.

Samenvatting beheermaatregelen planperiode 2005-2009

In tabel D wordt een overzicht van de uitgaven van maatregelen in deze planperiode weergegeven. De huidige kapitaallasten zijn niet in dit overzicht opgenomen. De onderzoekskosten zijn vermeld in tabel B. In de gemeentelijke begroting worden de kosten zoals vermeld in de tabellen B en D en de (oude) kapitaallasten van investeringen veelal samengevoegd.

Tabel D: Samenvatting maatregelen, periode 2005-2009

Maatregel	2005	2006	2007	2008	2009
Onderzoek en exploitatie					
Onderzoek	48.000	152.000	60.000	40.000	60.000
exploitatie (beheer&onderhoud)	794.050	798.379	798.640	810.637	822.634
bestaande kapitaallasten	1.892.565	1.746.370	1.511.948	1.236.838	1.035.121
Investerings					
Vrijvervalriolering	780.000	1.028.521	1.708.521	628.521	628.521
gemalen, persleidingen en drukunits	45.354	-	199.453	13.464	24.451
riolering buitengebied	-	392.115	-	-	-
basisinspanning en verbetering rioolstelsels, incl. san. watebodems	222.000	4.431.296	70.000	100.000	100.000
<i>Nieuw beleid</i>					
Oplossen grondwateroverlast	-	100.000	100.000	100.000	100.000
Berging t.b.v. stedelijk wateropgave	-	80.000	80.000	80.000	80.000
Meeleggen rwa-riolering	-	150.000	150.000	150.000	150.000

bedragen exclusief BTW, prijspeil 1-1-2005

5 Middelen en kostendekking

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt aan de orde welke financiële en personele middelen nodig zijn om de in dit plan gestelde doelen met de in hoofdstuk 4 beschreven strategie te kunnen realiseren. Doelen, strategie en benodigde middelen (personeel en financieel) zijn onverbreekelijk met elkaar verbonden.

In bijlage E is specifieke informatie over de Wet op het BTW-compensatiefonds opgenomen. In de heffingsberekening is de BTW verrekend.

5.2 Personele middelen

In de eerste helft van deze planperiode zal de nadruk liggen op het voorbereiden en begeleiden/toezicht houden op uit te voeren werken. Omdat er m.b.t. deze taken de afgelopen periode al een tekort aan capaciteit is opgetreden zal hiervoor aandacht moeten zijn.

Voor de reguliere beheertaken die door de eigen dienst worden uitgevoerd is de personele capaciteit voldoende. Voor specialistische werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van adviesbureaus.

5.3 Financiële middelen

5.3.1 Algemeen

In deze paragraaf worden de benodigde financiële middelen samengevat en wordt aangegeven hoe in de dekking van de kosten kan worden voorzien.

Alle bedragen zijn op prijspeil 1 januari 2005 en moeten dan ook in de toekomst met de optredende prijsindex worden gecorrigeerd. Zonder vermelding zijn de genoemde investeringen inclusief alle toeslagen en exclusief BTW.

5.3.2 Vervangingswaarde

De vervangingswaarde van de te onderscheiden onderdelen van de riolering is als volgt (prijspeil 1-1-2005, excl. BTW):

• vrijvervalriolen	€ 95.822.279,--
• rioolgemalen	€ 2.101.186,--
• persleidingen	€ 6.445.467,--
• drukriolering /IBA's	€ 4.229.382,--

• totaal vervangingswaarde riolering	€ 108.598.314,--

Bij de vervangingswaarde van de riolen zijn de kosten voor de wegverharding niet inbegrepen.

5.3.3 Totale kosten en uitgaven

Voorwaarden voor effectief rioleringsbeheer: overzicht van de te verwachten kosten en uitgaven

In tabel E is een overzicht van de uitgaven in de planperiode weergegeven. Dit betreft tevens de uitgaven voor nieuw beleid op het gebied van duurzaam

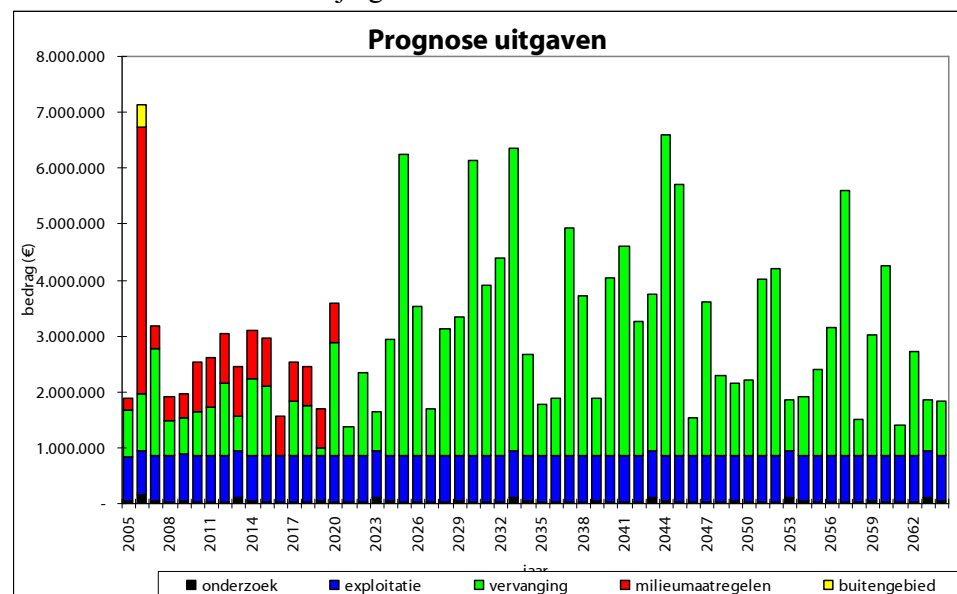
omgaan met water. In dit overzicht zijn de oude kapitaallasten niet opgenomen. Investerings worden geactiveerd, de jaarlijkse kosten niet.

Tabel E: Overzicht uitgaven periode 2005-2009

jaar	Jaarlijks		investerings		
	onderzoek	exploitatie	vervanging	milieumaatr.	buitengebied
2005	48.000	794.050	825.354	222.000	0
2006	152.000	798.379	1.028.521	4.761.296	392.115
2007	60.000	798.640	1.907.973	400.000	0
2008	40.000	810.637	641.985	430.000	0
2009	60.000	8822.634	652.972	430.000	0
Totalen	360.000	4.024.345	5.056.805	6.243.296	392.115

bedragen exclusief BTW, prijspeil 1-1-2005

In figuur 6 is een prognose van de te verwachten uitgaven weergegeven voor de periode 2005-2064. Deze periode is gekozen omdat alle investeringen dan minstens 1 maal in beeld zijn gebracht.

Figuur 6: Prognose uitgaven 2005-2064

5.4 Kostendekking

5.4.1 Algemeen

In deze paragraaf komt de kostendekking aan de orde. Er is uitgegaan van de uitgaven (bijlage B13 en B14) en de hieruit voortvloeiende kosten (bijlage B15). Voor dekking van kosten van aanleg en beheer van riolering komen verschillende bronnen in aanmerking. Veel informatie over de toerekening en dekking van kosten is opgenomen in de Leidraad Riolering. Aanleg van riolering in bestemmingsplannen wordt bekostigd uit de exploitatieopzet van die plannen. De gemeente Noordenveld kent een rioolrecht. Dit is het dekkingsmiddel voor alle kosten die gerelateerd zijn aan het GRP.

5.4.2 Inkomsten (excl. rioolrecht)

De waterschappen Noorderzijlvest en Reest en Wieden verstrekken voor een aantal projecten een bijdrage in de investeringskosten. Van de provincie Drenthe is eveneens subsidie verkregen voor de uitvoering van diverse milieumaatregelen. Daarnaast beschikt de gemeente over een egalisatievoorziening. De stand per 1-1-2005 bedroeg € 943.400,-- positief, excl. BTW. De baten zijn opgenomen in bijlage B10.

5.4.3 Resterende kosten per heffingseenheid

Berekeningsmethode

De berekening van de kosten per aansluiting in dit GRP wordt uitgevoerd met behulp van de contante-waarde-methode. Met deze methode is een vergelijking van uitgaven en inkomsten in verschillende jaren mogelijk door de effecten van rente te verrekenen. De toekomstige uitgaven en inkomsten van elk jaar worden contant gemaakt naar 1 januari 2005. Bij de berekeningen is een rente van 6% voor kapitaallasten en 2% rente voor de egalisatievoorziening. Sterke wijziging in de rentestand kan aanleiding zijn de berekeningen te herzien.

De contante waarde methode is met name geschikt om de effecten op langere termijn zichtbaar te maken. De berekende hoogte van de benodigde inkomsten per aansluiting geeft de trend aan. De exacte hoogte van de kosten per aansluiting in een bepaald jaar zal bij de begrotingsbehandelingen moeten worden vastgesteld, rekening houdend met de werkelijke uitgaven en kosten in het betreffende jaar en de te hanteren heffings- en berekeningsgrondslag.

In overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV 17 januari 2003 en in werking getreden per begrotingsjaar 2004) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- investeringen t.b.v. riolering worden gezien als investeringen met meerjarig economisch nut en dienen te worden geactiveerd (art. 59, lid 1);
- jaarlijkse exploitatiekosten worden niet geactiveerd (ontbreken voorwaarde meerjarig economisch nut);
- alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd (art. 62, lid 1);
- aanwezige reserves zijn niet op investeringen in mindering gebracht vanwege het verbod op netto activeren (toelichting art. 43 en 62);
- een *specifieke* bijdrage van derden die in directe relatie staat tot de investering mag in mindering worden gebracht (art. 62, lid 2). In dit GRP zijn eventuele bijdragen niet verrekend maar als baten opgenomen;
- BTW op activa wordt niet geactiveerd als deze compensabel is volgens de Wet op het BTW-compensatiefonds (toelichting op art. 63);
- er wordt gebruik gemaakt van een egalisatievoorziening met als doel ongewenste schommelingen in het rioolrecht te voorkomen (art. 44, lid 1c). Een voorziening maakt geen deel uit van het eigen vermogen van de gemeente omdat het wordt gevoed door inkomsten uit het rioolrecht. Het rioolrecht mag alleen worden uitgegeven aan het doel waarvoor het is ingesteld (zgn. gebonden besteding) en dient te worden teruggegeven indien ze niet worden uitgegeven aan het specifieke doel waarvoor het is ingesteld (art. 44, lid 2);
- rente wordt via de resultaatsbestemming aan de voorziening toegevoegd (art. 54 en toelichting). Dit is toegestaan indien de waardering op basis van contante waarde heeft plaatsgevonden. In feite betreft het hier ook geen rente maar de noodzakelijke toevoeging om de voorziening op het gewenste niveau te houden. In dit GRP is de contante waarde methodiek gehanteerd.

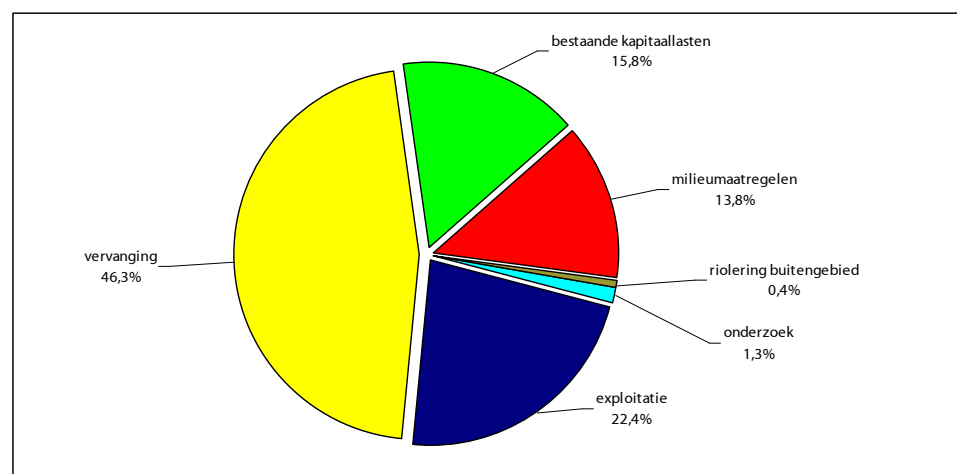
Voor de uitgevoerde berekeningen zijn conform de gemaakte afspraken de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het beleid zoals verwoord in het GRP zal volledig gedekt worden door de inkomsten uit het rioolrecht;
- lineaire afschrijving

- de financiële afschrijvingstermijn voor riolen is gesteld op 30 jaar, voor pompen op 15 jaar, bouwkundige delen, milieumaatregelen en drukriolering op 30 jaar, persleidingen 30 jaar

De gemeente dient na te gaan of genoemde afschrijvingstermijnen overeenkomen met de termijnen zoals vastgesteld bij de 212-verordening van de Gemeentewet.

Voor het verloop van het aantal heffingseenheden wordt verwezen naar bijlage B11. In de toename van het aantal heffingseenheden is rekening gehouden met de groei van het aantal woningen binnen de planperiode (tot 2009). Aan het eind van de planperiode bedraagt het aantal heffingseenheden 15.771. Dit uitgangspunt is van invloed op de hoogte van de heffing. In de bepaling van de exploitatiekosten is met deze stijging rekening gehouden. De 'opbouw' van de kosten, gebaseerd op de contante waarde van de verschillende kostengroepen over de periode van 60 jaar, is als volgt:

Figuur 7: Opbouw lasten per rekeneenheid

Het rioolrecht in 2005 bedraagt € 171,34,-. Het kostendekkend tarief in het voorgaande GRP, tussentijdse actualisatie juni 2003 was voor het jaar 2005 berekend op € 208,- (prijsspeil 2003). Omgerekend naar prijspeil 2005 zou het tarief ca. € 216,- bedragen. In deze berekening bedroeg het aantal heffingseenheden 14.644 en is geen rekening gehouden met een toename van dit aantal. Daarnaast is de verfijningsuitkering riolering als baten in deze berekening meegenomen. Dit geldt niet voor onderliggende berekeningen.

Bij directe invoering van een kostendekkend tarief zou op basis van de huidige financiële uitgangspunten en de maatregelen voortvloeiend uit het nieuwe beleid € 254,81 nodig zijn.

Wanneer het huidige rioleringsbeleid (excl. nieuw beleid) wordt voortgezet bedraagt het kostendekkend tarief bij directe invoering € 229,88.

Het huidige kostendekkingsbeleid gaat uit van een jaarlijks stijgingsbedrag van € 7,-. Indien deze stijging wordt gehandhaafd geeft dit het volgende beeld van de gewenste stijging om te komen tot een kostendekkend tarief. De berekeningen zijn gemaakt voor de situatie rekening houdend met het nieuwe beleid t.a.v. ontwikkelingen op het gebied van water en de situatie waarin het huidige rioleringsbeleid wordt voortgezet.

Tabel F: Varianten rioolrechtberekening

Variant	Stijgingsbedrag	Eindtarief	Wordt bereikt in
Incl. nieuw beleid	€ 7,-	€ 293,-	2023
Huidig beleid	€ 7,-	€ 245,82	2016

Er is een spanningsveld tussen het beperken van lastenstijgingen voor de burger (op korte termijn) en de hoogte van het rioolrecht (op lange termijn). Een laag jaarlijks stijgingsbedrag resulteert in een hoger tarief in de toekomst.

Ten opzichte van de berekening uit het voorgaande GRP zijn de volgende wijzigingen opgetreden:

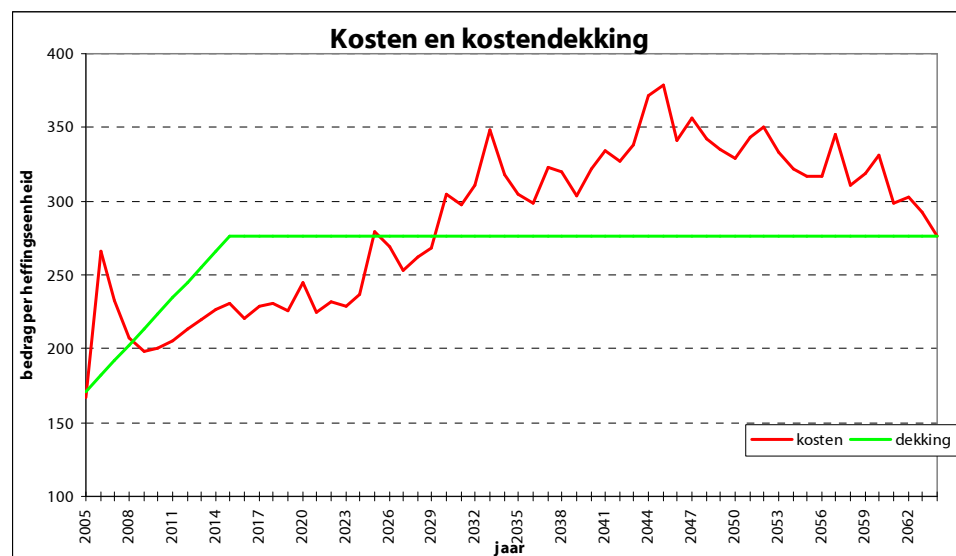
- de inkomsten uit de verfijningsregeling (onderdeel van de algemene uitkering) zijn niet meer als inkomst meegerekend. Dit resulteert in iets hogere kosten;
- het in de berekening opnemen van een toename van het aantal heffingseenheden;
- nieuw beleid als gevolg van de watertaken was nog niet bekend bij het voorgaande GRP en resulteert eveneens in hogere kosten.

Het is overigens niet verplicht de gevolgen van de ‘Wet verbrede watertaken gemeenten’ ten laste van een rioolheffing te brengen. Wil de gemeente dit niet dan zal hiervoor op andere wijze dekking moeten worden gevonden.

In de berekening is rekening gehouden met een toename van het aantal heffingseenheden tot het jaar 2030. Dit betreft o.a. de invulling van de woningbouw in het kader van de regiovisie. Investerings op het gebied van riolering worden betaald uit de exploitatiekosten van het realiseren van deze plannen, In onderliggende rioolrechtberekeningen is derhalve alleen gerekend met een toename van de exploitatiekosten van de riolering.

Tijdens de uitwerking van het GRP zijn in overleg met het college van Burgemeester en Wethouders meerdere scenario's voor de stijging en de hoogte van het rioolrecht voor het bereiken van een kostendekkend rioolrecht, doorerekend. Op basis van het definitief GRP Noordenveld d.d. 10 februari 2006 met bijbehorend raadsvoorstel is in de raadsvergadering van 22 juni 2006 besloten tot een jaarlijkse stijging van € 10,50 over een periode van 10 jaar. Hiermee wordt in 2015 een kostendekkend tarief bereikt van € 276,06 (prijspeil 2005), met de keuze voor het inzetten van een nieuw beleid ten aanzien van het duurzaam omgaan met water.

In het vervolg van deze kostendekkingsparagraaf is van € 10,50 stijging per jaar uitgegaan (excl. inflatiecorrectie).

Figuur 8: Kosten en kostendekking per heffingseenheid

Hoe verhoudt zich het tarief tot andere gemeenten?

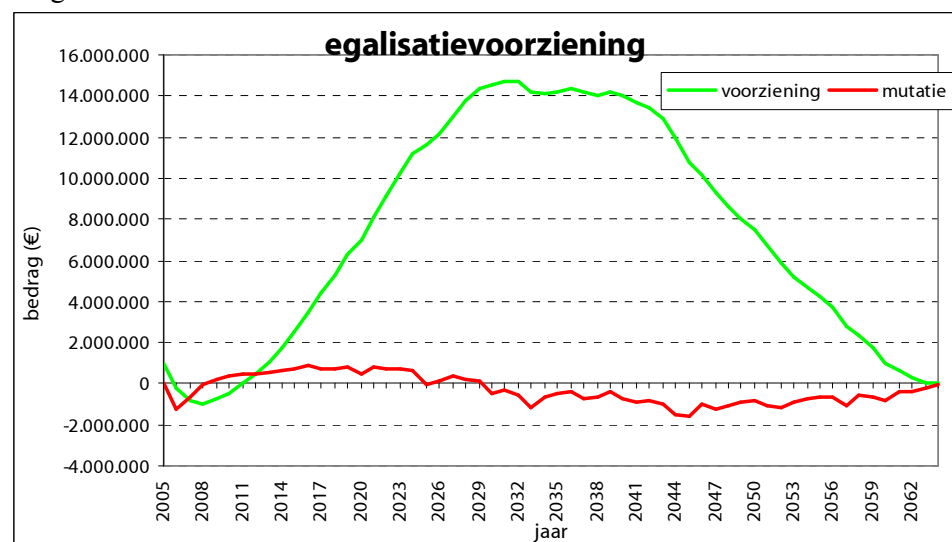
Het kostendekkende tarief bij grote gemeenten met veel stedelijk gebied ligt veelal iets lager, zo rond de € 200,--. Gemeenten met een sterk landelijk karakter hebben vaak veel meer meters riool per aansluiting, wat zich vertaalt in een hoger tarief. Kostendekkende tarieven boven de € 300,-- zijn geen uitzondering. Het berekende tarief van Noordenveld bevindt zich tussen deze 2 categorieën en is in die zin dan ook niet afwijkend te noemen. Ter informatie is in onderstaand overzicht een vergelijking gemaakt met drie gemeenten die een vergelijkbare omvang van het rioolstelsel hebben en een gemeente met een stedelijker karakter. In de vergelijking spelen factoren als de stand van de egalisatievoorziening, het aantal heffingseenheden incl. de toename en de kwaliteit van de riolering een belangrijke rol.

Gemeente	km vrijerv.	km druk	meter per aansluiting	huidig tarief	eindtarief
Noordenveld	267	176	29	171,34	276,06
Midden Drenthe	236	195	30	155,00	298,36
Westerveld	200	161	36	250,50	299,38
Aa en Hunze	205	176	34	171,67	409,13
Hoogeveen	305	11	12	135,72	216,84

Egalisatievoorziening

Omdat de jaarlijkse kosten en opbrengsten niet gelijklopen (o.a. doordat de BTW niet mag worden geactiveerd), wordt een egalisatievoorziening gebruikt om schommelingen in de tarieven te kunnen opvangen. Hoe de daadwerkelijke ontwikkeling zal verlopen is afhankelijk van de werkelijke investeringen, de wijze van afschrijven en de actuele rentestand.

Op basis van de prognose wordt voor in planperiode een negatieve stand verwacht. Na de planperiode zal dit snel herstellen en wordt een gezonde financiële positie verwacht. Het opbouwen van een flinke voorziening in de toekomst is noodzakelijk om de vervangingspiek van riolering op te kunnen vangen.

Figuur 9: Prognose verloop egalisatievoorziening bij stijging van € 10,50 per jaar t/m 2015

In tabel G wordt een overzicht gegeven van de financiële consequenties voor deze planperiode en een doorkijk naar de hierop volgende planperiode.

Tabel G: Kostendekking periode 2005-2009 en doorkijk naar 2010-2015 (excl. inflatiecorrectie)

jaar	tarief gemiddeld	stijging absoluut	stijging %	dekking	kosten	egalisatie voorziening
2005	€ 171,34	-	0,0%	2.608.319	2.542.368	1.009.351
2006	€ 181,84	10,50	6,1%	2.783.253	4.075.712	-243.525
2007	€ 192,34	10,50	5,8%	2.944.928	3.557.719	-865.866
2008	€ 202,84	10,50	5,5%	3.152.347	3.228.002	-975.477
2009	€ 213,34	10,50	5,2%	3.364.596	3.128.740	-777.875
2010	€ 223,84	10,50	4,9%	3.530.191	3.161.269	-439.457
2011	€ 234,34	10,50	4,7%	3.695.787	3.237.347	1.749
2012	€ 244,84	10,50	4,5%	3.861.382	3.360.199	503.001
2013	€ 255,34	10,50	4,3%	4.026.978	3.463.498	1.086.206
2014	€ 265,84	10,50	4,1%	4.192.573	3.568.741	1.752.635
2015	€ 276,06	10,22	3,8%	4.353.765	3.645.844	2.529.286

Toekomstperspectief:

Bij het opstellen van dit GRP is een inschatting gemaakt van de financiële consequenties van de 'Wet verbrede watertaken gemeenten'. Deze gedeeltelijk zijn gebaseerd op het waterplan Noordenveld. Een aantal maatregelen is nog niet definitief vastgesteld omdat hiervoor nog aanvullende berekening noodzakelijk zijn. Of de te nemen maatregelen t.a.v. afkoppelen en verbeteringen aan rioolstelsels voldoende zijn om de doelen te halen zoals die in de Europese Kaderrichtlijn water zijn gesteld is op dit moment nog niet in te schatten. Daarnaast is nog niet definitief berekend wat de stedelijke wateropgave voor de gemeente Noordenveld betekent. De gemeente dient daarom rekening te houden met een eventuele verdere stijging van het tarief.

6 Conclusies en besluit

6.1 Conclusies

Met het uitgevoerde beleid van het voorgaand GRP is invulling gegeven aan het realiseren van de doelstellingen t.a.v.:

- inzameling van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater;
- inzameling van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;
- transport van het ingezamelde water naar een daarvoor bestemd lozingspunt;

waarbij:

- ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater worden voorkomen; en
- geen overlast voor de omgeving wordt veroorzaakt (in de brede zin van het woord).

De gemeente heeft zich de afgelopen planperiode ingespannen om de rioleeringszorg verder te verbeteren. Vrijwel alle percelen in het buitengebied zijn gesaneerd. In 2006 resteren 15 percelen waarvoor nog geen saneringsplan bekend is. De eigenaren van deze percelen hebben te kennen gegeven niet mee te willen doen aan het gemeentelijk initiatief. Van 6 percelen is door de bewoners aangegeven, dat zij zelf een voorziening aanbrengen. Deze 21 percelen vallen niet onder de zorgplicht van de gemeente. Bij Gedeputeerde Staten zal hiervoor ontheffing worden aangevraagd.

De basisinspanning is gevorderd, maar het uitvoeringstempo is achtergebleven bij de planning. Hier zal met name in de 2^e helft van 2005 en in 2006 prioriteit aan worden gegeven. Voor een aantal kernen wordt gelijktijdig met de basisinspanning een extra inspanning geleverd omdat er een lozing op oppervlaktewater met verhoogde kwaliteitsdoelstelling plaatsvindt.

In 2006 zal naar verwachting de 'Wet verbrede watertaken gemeenten' in werking treden. De gemeente krijgt na verwachting de zorg voor de inzameling van overtollig hemelwater en grondwater. Dit rijksbeleid zal medio 2007 worden ingevoerd.

Afkoppelen van afvoerende oppervlakken van gemengde rioelstelsels wordt steeds belangrijker. In het kader van het nieuwe beleid streeft de gemeente naar een afkoppeltempo van gemiddeld 1% per jaar t/m 2020. Daarnaast wordt gestreefd naar het verminderen van de grondwateroverlast met jaarlijks 10% zodat in 2015 de huidige problemen zijn opgelost.

De in het plan voorgestelde maatregelen zijn doorgerekend op financiële consequenties. Hierbij is rekening gehouden met de wijziging die het gevolg is van de 'Wet verbrede watertaken gemeenten'. Het huidige tarief van € 171,34 is niet kostendekkend. Met het voortzetten van het ingezette beleid van € 7,-- stijging per jaar wordt in 2016 een kostendekkend tarief van € 245,82 bereikt. In deze berekening is rekening gehouden met een toename van het aantal heffingseenheden in de planperiode (tot 2009).

Een aantal maatregelen is nog onzeker. Het gaat hierbij om de invulling van de stedelijke wateropgave en het oplossen van grondwateroverlast in de gemeente. Een eventuele verdere stijging van het tarief wordt niet uitgesloten.

Tijdens de uitwerking van het GRP zijn in overleg met het college van Burgemeester en Wethouders diverse scenario's voor de gewenste stijging en hoogte van het rioolrecht doorgerekend. Het voorstel, zoals dit in dit GRP is uitgewerkt is binnen 10 jaar tot een kostendekkend rioolrecht te komen, rekening houdend met het nieuwe beleid in het kader van duurzaam omgaan met water. Dit betekent een stijging over een periode van 10 jaar (t/m 2015) van € 10,50 per jaar totdat een kostendekkend tarief wordt bereikt van € 276,06 (excl. inflatiecorrectie) in 2015.

6.2 Besluitvorming

Burgemeester en wethouders verzoeken de gemeenteraad het gemeentelijk rioleringsplan Noordenveld voor de planperiode 2005 t/m 2009 vast te stellen door:

- in te stemmen met de in dit gemeentelijke rioleringsplan geformuleerde doelen;
- in te stemmen met het onderzoek 2005 t/m 2009, zie tabel B;
- in te stemmen met de maatregelen 2005 t/m 2009, zie tabel D;
- in te stemmen met de voorgestelde wijze van kostendekking, zoals aangegeven in het begeleidend ambtelijk advies.

Het vastgestelde GRP wordt samen met het raadsbesluit toegezonden aan:

- provincie Drenthe;
- waterschappen Noorderzijlvest en Reest en Wieden;
- VROM Inspectie.

Na vaststelling wordt in één of meer dag- of weekbladen die in de gemeente worden verspreid, bekend gemaakt hoe burgers kennis kunnen nemen van de inhoud van dit gemeentelijk rioleringsplan.

NB. de besluitvorming over en de vaststelling van het GRP Noordenveld 2005 t/m 2009 heeft in de raadsvergadering van 22 juni 2006 plaatsgevonden.